

A MEDIOCRIDADE NON ESTÁ AQUI

MARIA PILAR GARCIA NEGRO

Relendo a Castelao, ao Risco de "Os inadaptados", a Otero Pedraio, de quen celebramos o centenario do seu nacemento, comprobamos máis unha vez a vixencia de moitos dos seus plantexamentos en materia cultural e política. Todos eles, os homes da Xeración Nós, fixeron — como lembraba Francisco Salinas nunha recente conferencia sobre Otero — unha viaxe de ida e de volta que, como toda viaxe, supuxo un descubrimento: galegos cultivados, vernizados de cultura académica, *à la page* das innovacións estéticas na Europa, abertos ao "exotismo" das culturas non oficiais... non dan feito, porén, a súa "casa" cultural en ningún destes territorios e volverán, con toda a súa bagaxe, reencontrar o lugar do que partiran: a súa nación, punto de partida inescusábel, célula de universalidade. Aí, aquí, vai estar a tradición sobre a que se asentar, a historia que reconstruír, a modernidade da búsqueda, a garantía da identidade... Talvez alguén considere todo isto pasado, superado, e pense que as esixencias dos tempos actuais modifican sustancialmente as demandas culturais. Eu, polo contrario, vexo que as grandes preguntas, os desafíos centrais que en materia cultural temos plantexados seguen a ser, en esencia, os mesmo que viviron aquelas escritoras hai sesenta anos. Pola conta que me ten, non vou ser quen negue os avances producidos entre nós de vinte e cinco ou vinte e seis anos para acá; mais é o certo que hoxe existen moitas máis peneiras, moitos máis mecanismos, e máis poderosos, que se opoñen a unha real normalidade cultural entre nós. Vexamos:

1. O noso idioma continua acosado legalmente e anémico na súa promoción institucional. Dicer del que é idioma oficial resulta tan cruel como outorgar-lle a Quasimodo o título de beleza universal (conforme aos cánones estéticos reinantes); predicar a súa cooficialidade é unha broma compensatoria dos que non teñen ollos para ver nen ouvidos para sentir a presenza dominante do español por toda a parte; propor o "bilingüismo equilibrado" como solución de futuro é tan cinico como recomendar-lles aos negros da Sudáfrica que "aprendan" a convivir pacificamente co poder racista. Mesmo hoxe por hoxe, a única maneira de "equilibrar" o uso digno e público do do galego e español sería utilizar o galego e só o galego.

2. É normal que nun país onde a xente fala maioritariamente o idioma do idem, onde a poboación nacional é autóctona no 95 ou 96 por cento e onde todo o mundo o entende (se pomos á exigua minoría non galega como incapaz de comprender o galego, despois dun breve tempo de estada no país, estamos predicando dela unha burrancia increíble e non é cuestión de ofender), é normal que só o 0'5% das columnas de información nos xornais estexan escritas en galego? É normal que sómente exista un medio de información escrita, de carácter xeral, en galego e que o xornal que máis espazo dedica ao noso idioma estexa á altura do que *Egin* reserva ao euskera?

3. É normal que as institucións oficiais redu-

zan a compra de libros editados en galego aos que pasan pola pedra normativa, negando-lle o pan e o sal a toda produción — ben valiosa en cantidade e calidade — que diverxe ideolóxica e ortograficamente do canon imposto?

4. É democrático que se gasten millóns en enchentas, recepcións, obras faraónicas e parasiteces varias cando non hai nas principais vilas nen centros culturais decentes, nen promoción do teatro nen atención económica digna ás asociacións culturais?

5. ¿Acaso o "moderno" é saír do país (con subsidios de fondos públicos) a cantar que Galiza é "gran carallo de sal"? Paiolos mil veces, versión actualizada do xanbolismo (de Xan das Bolas) máis colonizado, caricaturas deles mesmos.... ¿Consistirá a modernidade, por outra parte, en facer mimease permanente do exterior, pasando pola alfándega do español?

TRADICIÓN, MODERNIDADE, NORMALIDADE

A tradición esmagan-na, a modernidade que quer pasar por tal é un "kistch" precario e a normalidade é unha ficción paralisante. No entanto, na outra face da lua, hai restauración digna da historia cultural do país, hai intentos serios de construír a de hoxe e, desde logo, a vontade de asegurar, através dela, un futuro non subalterno a este país. Unha cousa é non ter que comer e outra ben diferente é que nos fagan crer que as botas cocidas son apetitosa carne e os seus cordóns óptimos "spaghetti" como na inesquecible quimera do ouro de Charles Chaplin.

Non, a mediocridade non está no país (citado tantas veces como unha abstracción), nen nas súas xentes, nen nunha determinada incapacidade biolóxica para a creatividade nen moito menos na minoría que incrementa de feito a cultura galega en todos os campos. A mediocridade está — pola súa dependencia, polo seu papel de intermediarios do universo español, pola súa cobardía — nos que administran e gobernan. Crian as condicións para que a alineación a respeito de todo o galego e a súa inferiorización se perpetúen e, despois, utilizan isto como coartada para non efectuar progreso real nengun. Falan de insensibilidade social cara o galego, cando son os primeiros en fomentá-la. Laian-se da falta de dinheiros cando se dilapidan millóns en proxectos impresentábeis de todos os puntos de vista (un meu alumno acaba de obter cen mil pesetas de premio por un relato en galego nunha convocatoria da empresa "Repsol": proporcionalmente é moito máis do que as autoridades autonómicas dedicaron a promover o galego...). No entanto, medra a tribo dos arribistas, dos especialistas en comer do moribundo encanto viva. A todos eles, sen nengun amor e con grande cabreo, esta sentenza clásica de enorme actualidade: "Roma non paga traidores". □

Pilar Garcia Negro é profesora de literatura e autora de varias obras de crítica literaria e socio-lingüística.